

III.

Københavnske Tjenestepigers Løn.

Siden 1892 er der hvert Aar i den Beretning om Kommunens Anliggender, der offentliggøres i Forbindelse med Staden Københavns Regnskab, meddelt en Række Oplysninger om Fæstevæsenet i Hovedstaden (jfr. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1893 S. 586 ff.). Fra Fæstekontorerne opgives bl. a. den almindelige (d. v. s. den hyppigst forekommende) maanedlige Løn for forskellige Grupper af Tyende. Gennemgaar man hvad der herom findes i de foreliggende 9 Aarsberetninger, finder man, at Lønnen har været stigende for alle Arter af Tjenestefolk; for de Grupper af kvindeligt Tyende, som særlig have Interesse for København, var Forholdet følgende:

Aar	Den almindelige maanedlige Løn for				
	Kokkepiger	Stuepiger	Enepiger	Goldammer og Barnepiger	Køkkenpiger
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1892.....	15.00	13.00	12.00	13.00	13.75
1893.....	15.50	13.33	12.50	12.33	14.00
1894.....	15.50	13.66	12.66	11.66	14.33
1895.....	15.83	13.33	12.66	11.66	14.00
1896.....	16.16	13.83	13.50	12.66	14.66
1897.....	16.16	14.33	14.16	13.33	15.50
1898.....	18.00	15.66	14.50	14.00	16.16
1899.....	18.66	15.33	15.66	13.50	16.50
1900.....	20.00	16.00	16.00	14.50	17.33

Et kort Udtryk for Lønnens Stigning i de 8 Aar kan man faa ved at beregne Gennemsnitslønnen ved Periodens Begyndelse og ved dens Slutning. Antallet af bortfæstede Tjenestepiger var i 1892 og 1900 følgende:

	Aar 1892	Aar 1900
Kokkepiger.....	585	819
Stuepiger.....	610	820
Enepiger.....	3372	2716
Goldammer og Barnepiger ..	236	203
Køkkenpiger.....	579	1530

III.

Københavnske Tjenestepigers Løn.

Siden 1892 er der hvert Aar i den Beretning om Kommunens Anliggender, der offentliggøres i Forbindelse med Staden Københavns Regnskab, meddelt en Række Oplysninger om Fæstevæsenet i Hovedstaden (jfr. Nationaløkonomisk Tidsskrift 1893 S. 586 ff.). Fra Fæstekontorerne opgives bl. a. den almindelige (d. v. s. den hyppigst forekommende) maanedlige Løn for forskellige Grupper af Tyende. Gennemgaar man hvad der herom findes i de foreliggende 9 Aarsberetninger, finder man, at Lønnen har været stigende for alle Arter af Tjenestefolk; for de Grupper af kvindeligt Tyende, som særlig have Interesse for København, var Forholdet følgende:

Aar	Den almindelige maanedlige Løn for				
	Kokkepiger	Stuepiger	Enepiger	Goldammer og Barnepiger	Køkkenpiger
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
1892.....	15.00	13.00	12.00	13.00	13.75
1893.....	15.50	13.33	12.50	12.33	14.00
1894.....	15.50	13.66	12.66	11.66	14.33
1895.....	15.83	13.33	12.66	11.66	14.00
1896.....	16.16	13.83	13.50	12.66	14.66
1897.....	16.16	14.33	14.16	13.33	15.50
1898.....	18.00	15.66	14.50	14.00	16.16
1899.....	18.66	15.33	15.66	13.50	16.50
1900.....	20.00	16.00	16.00	14.50	17.33

Et kort Udtryk for Lønnens Stigning i de 8 Aar kan man faa ved at beregne Gennemsnitslønnen ved Periodens Begyndelse og ved dens Slutning. Antallet af bortfæstede Tjenestepiger var i 1892 og 1900 følgende:

	Aar 1892	Aar 1900
Kokkepiger.....	585	819
Stuepiger.....	610	820
Enepiger.....	3372	2716
Goldammer og Barnepiger ..	236	203
Køkkenpiger.....	579	1530

Gaar man ud fra, at de foran anførte almindelige Lønninger svare til Gennemsnitslønnen i hver Gruppe, finder man, at den gennemsnitlige Maanedsløn for alle bortfæstede Piger under ét udgjorde 12,67 Kr. i 1892 og 16,82 Kr. i 1900. Herefter skulde Gennemsnitslønnen være stegen med ca. 33 pCt.

Dette er dog selvfølgelig ikke et fuldt ud rigtigt Udtryk for Forbedringen i de tjenende Kvinders Kaar; thi det er kun den Del af Arbejdsvederlaget, som ydes i Penge, der er steget med en Tredjedel, medens man for den — betydelig større — Del, der ydes in natura (fri Station), næppe kan anslaa Værdistigningen 1892—1900 til over 10 pCt. Hvis man gaar ud fra, at Kost, Logis, Lys. Varme og Vask for en Tjenestepige i 1892 havde en Værdi af 1 Kr. pr. Dag, i 1900 af 1 Kr. 10 Øre pr. Dag, maa den virkelige Forskel mellem Arbejdsvederlaget beregnes saaledes (Aarsløn):

1892.		1900.	
365 Dage à 100 Øre	365 Kr	365 Dage à 110 Øre	402 Kr.
12 × 1267 Øre ..	152 ..	12 × 1682 Øre ..	202 —
	<u>517 Kr.</u>		604 Kr.
Lønstigning: 16,8 pCt.			

Den virkelige Stigning i Arbejdsvederlaget udgør altsaa ikke en Tredjedel, men snarere en Sjettedel af Vederlaget ved Periodens Begyndelse. En Aaret igennem fuldt beskæftiget københavnsk Arbejderskes Fortjeneste beregnedes for Aaret 1892 til 440 Kr., for Aaret 1898 til 500 Kr.; Fremgangen skulde altsaa være ca. 14 pCt. i 6 Aar. For Arbejds mænd er Lønstigningen i samme Tidsrum beregnet til ca. 18 pCt., for Haandsværkssvende til noget lignende. Det synes herefter, som om Tyendelønnens Stigning paa ingen Maade har været stærkere, maaske snarere lidt svagere end den samtidige Stigning i Lønnen for den øvrige Del af Hovedstadens Arbejderbefolkning. *)

*) Den gennemsnitlige aarlige Pengeløn (fri Station altsaa ikke medregnet) for kvindeligt Tyende i Landbruget steg fra 126 Kr. i 1892 til 140 Kr. i 1897, altsaa 11,1 pCt. Samtidig steg den gennemsnitlige aarlige Pengeløn for københavnske Tjenestepiger fra 152 til 177 Kr., altsaa 16,5 pCt.

For Enepiger, som bortfæstedes til København og Frederiksberg, haves mere detaljerede Oplysninger, hvoraf nedenstaaende Oversigt er sammendraget:

Antal Enepiger med maanedlig Løn af:	De 4 Aar 1892—95	De 4 Aar 1896—99	Aaret 1900
Under 8 Kr.	69	35	»
8 til under 10 Kr.	536	220	37
10 — 12 —	1845	1044	150
12 — 14 —	2971	2035	350
14 — 16 —	1835	2540	585
16 Kr. og derover.	688	1409	624
I alt...	7944	7281	1746

Det er kuriøst at se, hvorledes Tiden og Udviklingen er løben fra den oprindelig opstillede Tabelramme. Da man begyndte i 1892, vare Lønningsgrupperne 10—12 og 12—14 Kr. omtrent lige stærke og rummede tilsammen over de to Tredjedele af alle bortfæstede Enepiger. Derfor formede man Tabellen med disse to Grupper som Centrum og yderligere to Grupper paa hver Fløj. Men i Aaret 1900 var de to Tredjedele rykket op over 14 Kr., og Gruppen med 16 Kr. og derover var den talrigste af dem alle, medens »Under 8 Kr.» ganske er gaaet ud af Spillet. Skulde man bygge Tabellen op med de nuværende Forhold for Øje, kunde man ikke undgaa at spørge: hvor mange have 16—18 Kr., hvor mange 18—20 Kr., og hvor mange over 20 Kr.? — For at lette Oversigten omsætte vi Tabellen i Procenttal:

	1892—95	1896—99	1900
	pCt.	pCt.	pCt.
Under 8 Kr.	0.9	0.4	»
8 til under 10 Kr.	6.7	3.0	2.1
10 — 12 —	23.2	14.3	8.6
12 — 14 —	37.4	28.0	20.1
14 — 16 —	23.1	34.9	33.5
16 Kr. og derover	8.7	19.4	35.7
	100.0	100.0	100.0

Samtidig med at Lønnen er stegen, er den Tid, Tjenestepigerne forblive i samme Plads, aftagen. Af de i Aarene 1892—95 til København og Frederiksberg bortfæstede Enepiger, for hvem der i saa Henseende foreligger Oplysninger, havde de 46 pCt. været i den sidste Plads i mindre end $\frac{1}{2}$ Aar; for Aarene 1896—99 var dette Forholdstal steget til 53 og for Aaret 1900 til 55 pCt. Over 1 Aar i den sidste Plads havde 26 pCt. af de i 1892—95 bortfæstede Piger været; denne Procent gik i 1896—99 ned til 22 og i 1900 til 17.

A. J.